

Prepoznavanje sigurnosnih prijetnji na brodu i sigurnosni postupci posade broda

Detecting Safety Threats Aboard the Vessel and Safety Procedures of Crew Members

Nikša Mojaš

Sveučilište u Dubrovniku
Dubrovnik
e-mail: niksa.mojas@unidu.hr

Srđan Vujičić

Sveučilište u Dubrovniku
Dubrovnik
e-mail: srdjan.vujcic@unidu.hr

Niko Hrdalo

Sveučilište u Dubrovniku
Dubrovnik
e-mail: niko.hrdalo@unidu.hr

UDK 656.61:627.76

Stručni članak / *Professional paper*
Rukopis primljen / *Paper accepted*: 24. 2. 2013.

Sažetak

Ovaj rad pokazuje osnovne načine i metode kako prepoznati sumljiva ponašanja i radnje potencijalno opasnih osoba koje stupaju u kontakt s brodom. Navodimo osnovne principe kontrole ispravnosti identifikacijskih dokumenata osoba koje dolaze na brod. Analiziramo načine i metode prepoznavanja eksplozivnih naprava, oružja te potencijalno opasnih tvari koje nelegalno ukrcane i kao takve predstavljaju veliki rizik za sigurnost broda i posade. Upozorava i na način organizacije i provedbu različitih vrsta pretraga broda u skladu s važećim mjerama iz plana sigurnosne zaštite broda. Također upozna s osnovnim obilježjima ponašanja ljudi u grupi, u kriznim situacijama, i u skladu s tim kako, kao član posade broda, upravljati takvim situacijama.

Summary

The paper has shown the basic ways and methods of detecting suspicious behaviors and activities of potentially dangerous persons who communicate with the vessel. There have been mentioned the basic principles of the control of the documents of identification of the persons embarking the vessel. The ways and methods of detecting explosives, weapons and potentially noxious substances aboard the vessel have been analysed. Illegally loaded devices represent a great risk for the safety both of crew members as well as the vessel itself. The paper has shown also the way of the organization and carrying out of the searching procedure of the vessel in compliance with safety plan measures. Finally, basic features of the behavior patterns of the persons in groups in the crisis have been shown. Accordingly, it has been shown how crew members should manage similar situations.

KLJUČNE RIJEČI

plan sigurnosne zaštite broda
stupanj sigurnosne zaštite
SSO

KEY WORDS

plan of the safety protection of a vessel
level of the safety protection
OOS

UVOD / Introduction

Život se na brodovima mijenja. Nekada su brodovi bili puno sigurniji, bilo da se radi o brodu u plovidbi ili za vrijeme boravka u lukama. Napadi na brodove sve su češći, čime se sigurnost broda, tereta, brodske posade, putnika, luke i lučkog osoblja uvelike smanjuje. To više nisu slučajni incidenti, već često dobro i unaprijed planirana djelovanja terorista.

Međunarodna pomorska organizacija je na takve događaje morala odgovoriti. Kako bi se sigurnosni incidenti sveli u što je moguće manjoj mjeri, IMO je 2002. uveo u primjenu ISPS Code - (International Ship and Port Facility Security Code) ili Sustav sigurnosne zaštite na brodovima

i lukama. Njegovom primjenom uvelike se povećava sigurnost svih sudionika, od broda, brodske posade, luka, osoblja luke i sl.

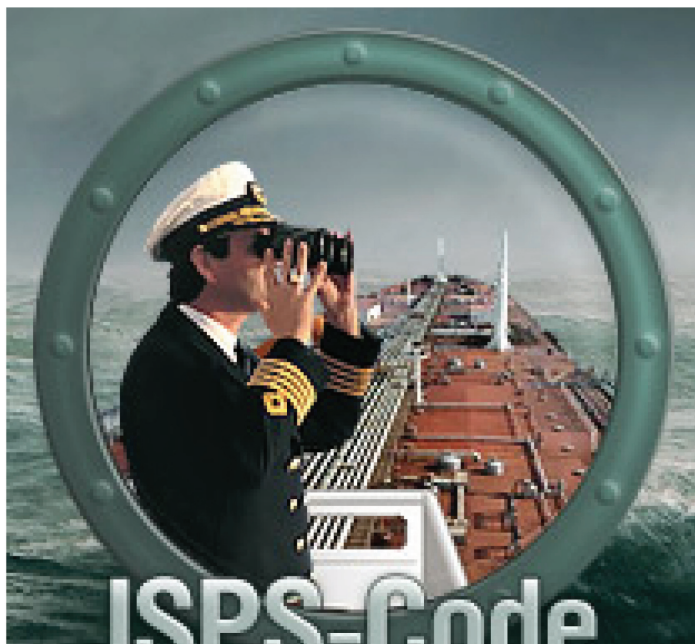
Brojne sigurnosne studije pokazuju da ljudi koji namjeravaju učiniti kriminalno djelo, u trenucima ako su primijećeni od strane osoblja koje stupa s njima u kontakt, te ukoliko to osoblje ispravno postupa u takvim situacijama, često odustaju od svojih namjera. Nažalost u lukama, lučkom prostoru, ima najčešće dosta brodova ili predmeta njihovog interesa, tako da će u takvim slučajevima takve osobe teško izložiti se većem riziku, već će češće potražiti drugi pred-

met svojega napada.

Zato je vrlo bitno da cjelokupno osoblje, koje radi bilo na brodu ili luci, svoje dužnosti u pogledu sigurnosne zaštite ispravno provode u djelo kako bi se smanjili mogući incidenti.

Također treba zapamtiti da redovito provođenje vježbi provjerava vještinu, a u isto vrijeme gradi veće pouzdanje u ispravno postupanje posade broda u takvim slučajevima.

Za očekivati je da se tehnike postupanja, na različitim dijelovima svijeta, i na različitim vrstama plovila, mogu razlikovati što ovisi opet o jako puno faktora.

DEFINICIJE / Definition

- 1. Međunarodni pravilnik o sigurnosnoj zaštiti brodova i luka (ISPS Code)** – Kodeks, koji se sastoji od dijela A i dijela B.
- 2. Plan sigurnosne zaštite broda (SSP)** - plan napravljen da omogući primjenu mjera sigurnosne zaštite na brodu.
- 3. Časnik sigurnosne zaštite broda (SSO)** – osoba na brodu određena od strane kompanije, odgovorna za sigurnosnu zaštitu broda, uključujući primjenu i održavanje plana sigurnosne zaštite broda, te komunikaciju sa svim ključnim osobama poput časnika sigurnosne zaštite Kompanije (CSO), i časnika sigurnosne zaštite luke (PSO).
- 4. Časnik odgovoran za sigurnosnu zaštitu luke (PSO)** - osoba koju je imenovalo nadležno tijelo državne uprave za sigurnosnu zaštitu luke. To je osoba koja je određena za provedbu plana sigurnosne zaštite luke i koja u pitanjima sigurnosne zaštite komunicira s SSO-om.
- 5. Stupanj sigurnosne zaštite** – određeni stupanj rizika, u smislu pokušaja ili nastanka incidenta u vezi sigurnosne zaštite.

PREPOZNAVANJE SUMNJIVIH RADNJI NA BRODU / Detecting Suspicious Activities Aboard the Vessel

Treba istaknuti da je kod osoba koje su zadužene za kontrolu sigurnosti na brodu, najvažnije da posvete najveću

pažnju osobama koje im nisu poznate, dakle strancima. To su najčešće brojne osobe koje na brod dolaze za vrijeme boravka broda u luci, bilo da obavljaju neki uobičajeni posao na brodu ili ne. Naša će posada rjeđe biti predmetom našeg preispitivanja, mada nije rečeno da se potencijalna opasnost ne može dogoditi i od strane iste posade.

Ukoliko želite spriječiti krađu, terorizam ili neki drugi kriminalni akt, jedino što trebate je pažljivo promatrati što se događa oko vas i to povezati s prirodnim razmišljanjem. Naime, poznato je da pogotovo trgovački brodovi imaju oskudna sigurnosna sredstva na raspolaganju, zato se i dalje smatra da je jedino ispravna i dobro držana promatračka straža osnovni temelj sigurnosti broda.

Npr: Stranac na brodu koji se nalazi u prostoru u kojem ne bi smio biti. Ili stranac koji radi neke poslove koji nisu uobičajeni da se rade na brodu ili u luci. Ili osoba koja se sumnjivo ponaša.

Navodimo nekoliko sumnjivih primjera ponašanja:

1. Nepoznata osoba koja se nalazi tamo gdje ne bi smjela biti.
2. Osoba koja nosi odjeću koja nije uobičajena za to podneblje – postoji mogućnost da nešto krije ispod nje.
3. Osoba koja se čudno, neprimjereno ponaša, postavlja puno pitanja, studiozno promatra brod i promatra neuobičajena mjesta na brodu koja ne bi trebala biti predmet njezinog interesa.

4. Osoba koja promatra brod s obale duže vremena, snima ili fotografira.
5. Osobe koje pokušavaju ući na brod bez odobrenja.
6. Osobe koje skreću pozornost u straži

Što ćete učiniti ako nađete na ovakve primjere?

1. Budite ljubazni, hrabri i svaku takvu osobu preispitajte. Nemojte biti grubo, agresivni, time nećete puno postići, a možete potencirati nastajanje većeg problema.
2. Nasuprot tome, budite ljubazni, lijepo zamolite osobu da izađe iz tog prostora, dopratite je na mjesto gdje ne prijete veća opasnost za brod, potom preko radio stanice zavezite i sve prijavite dežurnom časniku ili odgovornoj osobi u luci.

Od velike je važnosti da svaki časnik u straži, za vrijeme svoje straže, izvrši opis i opis potencijalne prijetnje brodu koja se dogodila za vrijeme njegove službe. Ovakvi zapisi će omogućiti da se prati razvoj sigurnosne prijetnje za vrijeme cijelog boravka broda u luci. Periodičnim uvidom u takav dnevnik za vrijeme boravka broda u luci može se jasno zaključiti je li prijetnja osnovana, realna, i treba li u skladu s tim poduzimati daljnje sigurnosne korake. Potrebno je naglasiti da ove zapise trebaju raditi svi časnici u straži, jedino u tom slučaju će se postići optimalni rezultati, u pogledu praćenja sigurnosne zaštite broda. Dakle, preporuka je oformiti adekvatan dnevnik zabilježki u pogledu sigurnosne prijetnje. Valja napomenuti da je on jedan od osnovnih zabilježki koje se moraju voditi u skladu s odredbama iz SSP-a (Plana sigurnosne zaštite na brodu). Zbog toga je poželjno da SSO, Časnik sigurnosne zaštite na brodu, potraži takav dnevnik u postojećoj administraciji i stavi ga u brodski ured, da bude dostupan svim časnicima, da upisuju potencijalno nastale sigurnosne prijetnje u njega. SSO će svakodnevno kontrolirati postojanje navedenih zapisa i u skladu sa zabilježenim poduzeti određene korake u dogovoru s nadređenim časnicima i zapovjednikom broda.

Na kraju bi samo htjeli istaknuti:

1. Prepoznajte na vrijeme sumnjive radnje.

2. Suočite se s njima, prijavite ih odgovornoj osobi i zabilježite u dnevnik.
3. Vaša akcija je jedina stvar koja će pružiti adekvatnu sigurnost vašem brodu i posadi.

KONTROLA IDENTIFIKACIJSKIH ISPRAVA OSOBA KOJE DOLAZE NA BROD / *Control of Identity Certificates of the Persons Embarking the Vessel*

Za vrijeme boravka broda u luci sve osobe koje dolaze na brod moraju biti identificirane od strane odgovornog člana posade broda. Nakon identifikacije njihova se imena, s datumom i vremenom dolaska, moraju unijeti u tzv. „Gangway log“ ili dnevnik dolazaka na brod. Pod pojmom identificirati, podrazumijevamo da se moramo uvjeriti da je ta osoba upravo ona osoba za koju se predstavlja da jest.

U svrhu lakšeg prepoznavanja danas postoji praksa da se prije nego brod dođe u luku, brodu ili SSO-u dostavi popis osoba (njihova imena) koje mogu doći na brod dok je brod u luci. Osim imena, šalju se i brojevi njihovih identifikacijskih isprava.

Kad takva osoba dođe na brod, uspoređujemo podatke s njegove isprave s onima koje imamo. Ukoliko svi podaci odgovaraju spomenutu osobu možemo pustiti na brod. Iznimke mogu biti, što najčešće ovisi o stupnju sigurnosti na kojem se nalazimo, da takva osoba bude pretražena, a nakon pretrage obično i praćena od strane člana posade, sve do osobe ili mjesta na brodu koje je zanima.

Ukoliko osoba koja pristupa brodu nije na našoj listi, takve osobe treba na bilo koji način identificirati, pitati zašto dolazi na brod ili koga od članova posade traži. Nakon toga radio stanicom obavijestiti traženu osobu ili dežurnog časnika o tome, i postupati u dogovoru s dežurnim časnikom.

Ono što treba istaknuti je da identifikacijske isprave nisu standardizirane za cijeli svijet, tako da je realno za očekivati da će različito izgledati u različitim lukama, a vrlo često mogu biti i teško čitljive. Postavlja se i pitanje. Možemo li i kako, prepoznati lažne identifikacijske isprave.

Prvo što provjeravamo je broj identifikacijske isprave. Odgovara li broju koji mi imamo. Potom provjeravamo odgovara li slika osobi koja posjeduje ispravu. Zatim provjeravamo datume izdavanja i valjanost isprave. Možebitne intervencije na

identifikacijskim ispravama koje mogu upućivati na njihovu neispravnost mogu biti: očigledna izmjena slike na ispravi koja se očituje većim ili neodgovarajućim formatom slike, nedostatkom originalnog pečata koji obično obuhvaća i sliku i ispravu, te očigledna fizička oštećenja same isprave.

Neispravna ili nelegalna isprava može biti: ukradena, krivotvorena ili promijenjena.

Ukoliko osoba nema odgovarajuću ispravu za identifikaciju, osoba mora dati na uvid sve papire i materijale na osnovu koje bi se identifikacija mogla izvesti.

Dobra praksa bi također bila da se kod samog dolaska PSO-a (Časnika sigurnosne zaštite u luci) na brod SSO-u predoči način i izgled valjanih identifikacijskih isprava, kako bi se posao identifikacije mogao lakše i brže te uspješnije izvršiti.

PRONALAZAK EKSPLOZIVA I NELEGALNOG ORUŽJA / *Discovery of Explosives and Illegal Weapons*

Većini ljudi je dobro poznato da je za eksploziju, koja može napraviti velike materijalne štete i prouzročiti ljudske žrtve, često potrebno vrlo malo eksploziva. Nasuprot malo eksploziva vrlo često stoji veliki brod, kojeg nije tako lako provjeriti, pogotovo ne s tako ograničenim brojem posade. Osim toga, brod može biti i otuđen s vrlo malo oružja ili eksploziva. Upravo iz tih razloga, od vitalne je važnosti da se oružje, bombe i eksplozivni materijali nađu, ako je moguće, i prije nego stignu na brod ili u luku. U tu svrhu se posada broda vrlo često u provođenju sigurnosnih mjera služi već dobro razrađenim tehnikama pretraživanja na brodu.

Kada nastojimo pronaći takvu opremu na brodu, važno je postaviti pitanje u kakvom ćemo obliku naći tražene stvari ili opremu na brodu. U stvarnosti se eksploziv, oružje i slični materijali mogu naći rastavljeni u nekoliko temeljnih dijelova takve opreme, a eksploziv može sličiti na bilo koji nepoznati ili sumnjivi materijal. Oružje je doduše lakše prepoznati, jer svi otprilike znaju kako ono može izgledati, mada se i ono može rastaviti u nekoliko glavnih dijelova, poput pištolja, koji se može rastaviti na samo tijelo pištolja, magazin za streljivo i streljivo.

Kod eksploziva to nije slučaj. Njega je puno teže prepoznati. Naime, mnogi sas-

tavni dijelovi eksplozivne naprave prisutni su u našem stvarnom životu, i to vrlo često, kao npr. baterije. Stvari koje ustvari tražimo su najčešće: eksploziv, satovi ili „tajmeri“ i detonatori, ali također žica, osigurači, samoljepljive vrpce, baterije i sličan drugi materijal. Važno je također istaknuti da se takve naprave ne trebaju naći sve na jednom mjestu, ili se ne moraju unijeti na brod odjednom i to od strane jedne osobe. One se mogu na brodu dopremati kroz dulje vremensko razdoblje, najčešće od više različitih osoba, i onda u jednom trenutku biti sastavljene u eksplozivnu napravu.

Najvažniji dijelovi svake eksplozivne naprave su:

1. „timer“ ili sat,
2. detonator,
3. eksploziv.

Uobičajeno se razlikuju tri vrste eksploziva:

1. vojni,
2. komercijalni i
3. improvizirani ili ručno izrađeni.

Vojni i komercijalni eksploziv može imati različite oblike, kao npr. eksploziv u obliku relativno tankih listova, koji se lako može sakriti u putnim torbama, odjeći ili nečem sličnom. Takvog ga je dosta teško naći. Naravno tu su i već napravljeni gotovi eksplozivni proizvodi kao granate, bombe, a i one mogu imati različite oblike. Improvizirani eksploziv može biti napravljen od različitih tvari, kao što su umjetna gnojiva, zapaljive tekućine, šećer, parafin i mnoge druge slične stvari. Dakle, u kontroli na brodu treba obratiti pažnju na takve gotovo uobičajene elemente, koje zbog svoje relativno male eksplozivne moći vrlo često moraju biti prisutne u nešto većim količinama.

U prepoznavanju sumnjivih elemenata na brodu trebalo bi steći sposobnost razlučivanja, kao npr. što bi moglo, a što ne pripadati određenom području u kojem se nalazite ili ga pretražujete. Dakle, ako pronađete bilo kakvu kemikaliju, pogotovo ako nema razloga biti na određenom mjestu, to morate odmah prijaviti dežurnom časniku ili nadređenoj osobi u pretrazi broda.

Improvizirani eksploziv često dolazi u obliku granula, rasutom ili tekućem stanju.

Posebna se pažnja treba posvetiti primjetite li postojanje sumnjivih komada žice ili nečega što može sličiti detonatorima. Detonatori su najčešće vrlo maleni i mogu se sakriti u kemijskim

olovkama, kutijama za cigarete i sl. i redovito se u prijevozu dostavljaju odvojeno od samog eksplozivnog punjenja. Timeri su obično kućne radinosti, a za njihovu izradu najčešće se koriste mobiteli, satovi, satovi za kuhanje i slične naprave.

Mjesta za skrivanje ovakvih stvari mogu biti i uobičajene naprave poput elektroničkih uređaja, PC-a, kutija sa slatkišima, ili u opremi koja se na brodu uobičajeno koristi, kao npr. prijenosni aparat za gašenje požara ili bilo koji drugi standardni dio opreme broda. Posebnu pažnju treba obratiti na stvari koje su očigledno bile prepravljane i to na bilo koji način. Eksplozivne naprave često mogu imati i karakterističan miris ljepila ili neke kemikaliju.

Ukoliko stvarno otkrijete nepoznatu napravu, što ćete učiniti?

Prvo što morate znati je da se u blizini takve naprave ne smijete koristiti radio uređajem ili mobitelom za komunikaciju. To je strogo zabranjeno. Naime, postoje eksplozivi koji se mogu aktivirati radio valovima.

U takvim slučajevima radije koristite neke druge načine za komunikaciju, poput fiksnih telefona ili se jednostavno koristite kurirskom vezom. U tom slučaju jedna osoba ostaje osigurati prostor, a druga ide najkraćim putem obavijestiti odgovornu osobu o pronađenom.

Obavijestite nadređene o pronađenom uređaju, dajući podatke o izgledu naprave, smještaju, i mjerama koje ste već poduzeli.

Ukoliko ste na brodu našli ovakvu napravu, ne smijete otvarati otvore u tom prostoru koji bi mogli naškoditi sigurnosti broda, kao što su vodootporna ili vatrootporna vrata. Dakle, obavijestite hitno nadređene sa sigurne udaljenosti o pronađenoj napravi.

Sljedeće stvari ne smijete činiti u takvim slučajevima:

1. Nemojte koristiti nikakvu opremu koja može promijeniti stanje u prostoru u kojem se nalazi naprava, kao npr., svjetlo, ventilacija ili buka. Ne koristite nikakve prekidače i slično.
2. Nemojte stavljati tu napravu u vodu ili je dirati, to može aktivirati napravu.
3. Ne koristite nikakav radio uređaj blizu te naprave.
4. Ni na koji način ne dirajte taj predmet.
5. Nikad ne dirajte, povlačite

ili kidajte bilo kakve žice ili osigurače na takvoj napravi.

6. Ne prilazite napravi s ikakvim metalnim predmetom.
7. Nikad nemojte pušiti blizu takve naprave.
8. Nikad ne mičite takvu napravu od ljudi, radije uklonite ljude od nje.

TEHNIKE TRAGANJA / *Techniques of Searching*

Najvažnije u svakom pretraživanju broda, je shvatiti da je taj posao vrlo ozbiljan i da loše postupanje u izvođenju ovakvih mjera može za posljedicu imati veliku opasnost po brod i ljude na njemu.

Traženje dalje zahtjeva dosta vremena, strpljivosti i discipline. Naime, poznato je da se u današnje vrijeme na brodovima, vrlo često zbog komercijalnih razloga, vrijeme za pretragu broda skraćuje na što je moguće manje. To nikako nije dobra praksa. Brod se ne može kvalitetno i odgovorno pregledati za 20 minuta. Vrijeme za pretragu moramo prilagoditi ovisno o predmetu traganja, tipu i vrsti broda, teretu, broju posade, odnosno ljudi koji učestvuju u pretrazi na brodu.

Osnovni razlog zašto radimo neku pretragu je da se uvjerimo da su ljudi i stvari na brodu „čisti“ od nepoželjnih stvari ili osoba na brodu.

Ono što nam stalno treba biti na umu kod svakog pretraživanja je misao; nalazi li se ovdje nešto što ne pripada tom prostoru?

Dakle, što mi zapravo tražimo:

1. oružje, ili dijelove oružja,
2. eksplozivne naprave, ili njihove dijelove,
3. narkotike ili druge nelegalne stvari u prijevozu,
4. opasne stvari i
5. nepoznate ljude, koji nisu zaposlenici broda, dakle slijepi putnike.

Na brodu najčešće pretražujemo:

1. nove brodske zalihe i opremu,
2. ljude koji dolaze na brod iz bilo kojeg razloga,
3. nastambe i radne prostore i
4. teretne skladišne prostore.

Prije nego što započnete s pretragom zapitajte se: Što je svrha ove pretrage? Što ja tražim?

Gdje bih ja to sakrio da je to moj zadatak? Što ću učiniti ukoliko nađem takvo

nešto?

Logični odgovori na ova pitanja dat će vam ideju i omogućit će uspješnije provođenje svake pretrage na brodu.

PRETRAŽIVANJE BRODSKIH ZALIHA I OPREME / *Searching Vessel's Provisions and Equipment*

Što se tiče isporuke brodskih zaliha, najčešće, se takva oprema pregleda od strane osoba zaduženih od luke, ili osoba koje su zadužene za dostavu zaliha na brodu. Posada na brodu treba pripaziti na sljedeće bitne stvari: je li isporuka stigla od strane onih od koje je očekujete? Postoji li u papirima brodska originalna narudžbenica? Odgovara li oprema broju dijelova kao što je na originalnoj narudžbenici navedeno? Je li u zalihama pronađeno bilo što, što bi bilo neobično? Posebnu pažnju posvetite dijelu isporuke koja je možda slomljena ili oštećena, ili su na njoj vidljivi elementi prepakiranja.

Ukoliko je moguće primajte brodske zalihe i provjeravajte za vrijeme danjeg svjetla, u radno vrijeme, kada u provjeri pristiglih zaliha može biti uključena cijela ili veći dio posade. Naime, pomorcima je dobro poznato, da iz niza razloga brodske zalihe vrlo često dolaze ili pred samo isplovljenje broda ili za vrijeme dnevnog obroka, kada posada broda i nema baš najviše vremena da kvalitetno provjeri zaprimljenu isporuku. Takva praksa je loša i kod ugovaranja dostave zaliha zapovjednik broda mora voditi računa o unaprijed dogovorenom vremenu isporuke zaliha na brod.

OSOBNO PRETRAŽIVANJE / *Personal Searching*

Svaka osoba koja dolazi na brod može biti predmetom osobne pretrage. To je dio ISPS sigurnosne procedure. Pored same osobe, predmetom pretrage može biti i sve što je ta osoba donijela na brod, torbe, paketi i slično. Svaki SSP uključuje posebno poglavlje o pretraživanju i svaki član posade mora biti sposoban to raditi. Osobnu pretragu moraju provoditi najmanje dvije osobe. Jedna provodi pretragu, a druga osoba promatra. Svako se pretraživanje mora evidentirati u odgovarajući dnevnik. Važno je također znati da muškarce pretražuju muškarci, a žene pretražuju žene. Naravno, postavlja se odmah pitanje kako će uglavnom muška posada pretraživati osobe ženskog spola koje dolaze na brod. Taj se problem

može jedino riješiti u dogovoru s PSO-om, gdje je on na vaš zahtjev dužan osigurati da se pretraga u tom slučaju odradi od strane stručne osobe ženskog spola. Ukoliko se koriste metal detektori, oni se obično koriste u početku same pretrage. Ova pretraga ne smije isključiti ručnu pretragu, jer se njime recimo ne može detektirati droga ili eksploziv. Bez obzira koju metodu pretrage koristili uvijek pretragu treba provoditi s poštovanjem prema osobi koja se pretražuje.

Pretragu započnite sa zamolbom da pretražite spomenutu osobu. Ukoliko osoba odbije pretragu, ne smijete je pustiti na brod. U tom slučaju zovite svojeg nadređenog časnika koji će znati što učiniti. Zatražite da osoba sama isprazni svoje džepove u odgovarajuće kutije. Uvijek stojte licem okrenuti prema osobi koju pretražujete. Kada provjeravate sadržaj odjeće osobe, nikad ne uvlačite ruke u njegove džepove. Ukoliko želite da nešto vidite zatražite da to učini ta osoba umjesto vas. Ukoliko nađete nešto neprikladno, nazovite svojeg nadređenog i savjetujte se s njime.

Kod svakog osobnog pretraživanja morate voditi računa da u tim pretragama ne bude elemenata rasne i vjerske netolerancije.

PRETRAGA NASTAMBI I RADNIH PROSTORA / *Searching Accomodations and Working Space*

Ukoliko pretražujete nastambe i radne prostore, budite sistematični. Najbolje je koristiti se već pripremljenim listama za pretraživanje. Ove liste najčešće već postoje na brodu, a ukoliko ne postoje trebalo bi ih osmisliti i izraditi. Svi prostori i vrata moraju biti naznačeni na tim listama. Za svaki dio broda postoje odgovarajući ključevi s kojima se može ući u taj prostor. Podijelite ih osobama koje provode pretragu. Ukoliko posjedujete nekakvu dodatnu opremu, poput ogledala za pregled nedostupnih prostora, koristite ju. Pretrage je najbolje provoditi u paru, i to od strane onih članova posade koji najbolje poznaju spomenuti prostor. I ono što je najvažnije, ne smijete žuriti. Ukoliko pretražujete npr. slijepce putnike, takvi ljudi mogu biti agresivni, pa možete koristiti u pretrazi i više ljudi. Naravno nemojte zaboraviti kod pretraživanja standardne mjere sigurnosti kod ulaska u zatvorene prostore.

Ovisno o prostoru koji pretražujete,

radi temeljitijeg pregleda dobro je podijeliti prostor pretraživanja na više manjih dijelova, tako da pretragu radite temeljitije. Recimo npr. prostor možemo podijeliti na podnožni dio (koji čini sami pod i 1 m visine prostora), zatim centralni dio prostora (od 1 m visine prostora do plafona) i na kraju krovni dio prostora. Dobro je koristiti i jedan utvrđeni smjer pretraživanja, npr. u smjeru kazaljke na satu. Takvo organizirano pretraživanje će biti uspješnije. Ukoliko nešto pronađete prijavite i zabilježite što ste pronašli. Ukoliko i ne nađete ništa obavijestite nadređenog da niste ništa našli i nastavite dalje.

Kod pretraživanja kabina posade broda, neka član posade čija se kabina pretražuje bude nazočan samoj pretrazi. Ovaj princip je izuzetno važan. On ne samo da omogućuje bolju pretragu, već i ulijeva povjerenje među članove posade, stvarajući poštene i dobre međuljudske odnose.

S druge strane, pretraga osobnih prostorija članova posade bez njihove nazočnosti, je dosta gruba i najčešće se može susresti u pretragama od strane državnih organa vlasti u čijim se vodama ili luci brod nalazi. Ukoliko i budete u prilici da se zahtjeva ovakav način pretraživanja, onda obavezno osigurajte da jedan od časnika, najbolje SSO, bude stalno prisutan u pregledu svakog takvog prostora.

PRETRAGA TERETNOG PROSTORA / *Cargo Space Searching*

Za pretragu teretnog prostora možete koristiti iste metode kao za pretragu prostorija nastambi i radnih prostora, ali uzmite u obzir veličinu i složenost prostora koji pretražujete.

UPRAVLJANJE GRUPOM LJUDI U HITNIM SLUČAJEVIMA / *Crowd Management in Urgent Situations*

U hitnim slučajevima, naročito na brodovima, čak i kod male grupe ljudi, njezino ponašanje može biti sasvim neočekivano i vrlo često izmaknuti kontroli posade broda. Pitanje koje nam se odmah postavlja je: Kako prepoznati hitne slučajeve u koje je uključena veća grupa ljudi? Možemo reći da je to svaka ona situacija koja potencijalno može prouzrokovati opasne ozljede ljudi, posade, putnika te štete na materijalnim dobrima, a čije djelovanje dolazi od

veće grupe ljudi. Takva situacija redovito zahtjeva hitno postupanje i kontrolirano upravljanje posadom broda.

Primjerice, prisutnost veće grupe ljudi na obali koji su došli demonstrirati iz bilo kojih razloga, može prouzročiti opasno ponašanje u kratkom vremenu. U takvim nekontroliranim situacijama, moramo znati da ljudi ne reagiraju uvijek razumno. Ponekad njihovo ponašanje izgleda vrlo čudno, što može uključiti klaustrofobična ponašanja, paniku, zbrku, agresiju i slične neželjene radnje. Mogu se ukočiti ili mogu postati jako znatiželjni.

Vrlo se često dogodi da u normalnim situacijama pojedinci koji su inače odgovorne osobe, u slučajevima kad se nađu u većoj grupi ljudi, postaju neodgovorne osobe i prema sebi i prema okolini. U takvim situacijama znaju često poduzeti neke radnje koje inače ne bi poduzeli u normalnim situacijama.

Osnovno je pravilo da u takvim konfuznim situacijama treba pravilno i brzo reagirati. Od velikog je značaja da što prije znate prepoznati potencijalne opasnosti prouzrokovane takvim ponašanjem. Tek u tom slučaju, takva spoznaja će vas usmjeriti prema zaključku kako djelovati.

Da bi smanjili rizik, potrebno je da u tom trenutku preuzmete ulogu onoga koji će pokušati smiriti situaciju. Što hitnije obavijestite svojeg nadređenog časnika o razvoju krizne situacije. Možda će biti potrebno provesti neke sigurnosne mjere, kao što je podizanje brodske skale, da nitko ne može pristupiti brodu. Na taj način učinkovito kontrolirate prostor na kojem se događaju nemiri. Budite stalno u vezi sa svojim nadređenim i provodite akcije u djelo te djelujte kao dobro organizirani tim. One osobe koje dolaze u kontakt s kriznom grupom ljudi moraju znati kako se ponašati. Budite organizirani i dobro komunicirajte. Neka vaše postupanje u očima drugih ostavi organiziran i odlučan dojam u postupcima koji slijede. Sve instrukcije koje dajete neka budu kratke i jasne i dobro razumljive. Istaknite se u nastupu, odnosno neka vas u nastupu svi dobro vide, što može uključivati da se popnete na nešto uzvišenije mjesto prije komunikacije. U nastupu budite sigurni i pokažite da ste sposobni vladati situacijom. Ostanite mirni i izbjegavajte sukob. Budite prijateljski nastrojeni i neka se iz vašeg ponašanja vidi da želite pomoći. Tijekom razvoja situacije, pratite kako se mijenja ponašanje grupe. Prepoznajte zaoštrava

li se situacija ili poboljšava. Ako uočite problematične osobe koje se nameću kao vođe nekontrolirane grupe ljudi, istupite ako treba i na neki način pokušajte izdvojiti takvu osobu od ostalih u grupi. Izolirajte ga i u kratkom razgovoru pokušajte pridobiti na svoju stranu. To će pomoći da grupa bude lakše pod kontrolom, a on će vam biti od velike pomoći u upravljanju grupom, pogotovo ako postoje jezične barijere u komunikaciji između vas i grupe ljudi.

Cijela posada bi trebala usvojiti određene sposobnosti upravljanja ljudima u hitnim situacijama. Trebali bi biti sposobni udaljiti ljude iz rizičnog područja. I moraju biti spremni suočiti se s neočekivanim razvojem situacije.

U konačnici ističemo najvažnije upute kako upravljati grupama ljudi u kriznim slučajevima:

1. Budite spremni u postupanju s nekontroliranom grupom ljudi.
2. Situacija se može mijenjati vrlo brzo.
3. Ljudi u stresnim situacijama obično čudno postupaju.
4. Identificirajte probleme što prije možete.

5. Suočite se sa situacijom mirno i samopouzđano.
6. Budite spremni suočiti se s neočekivanim.

ZAKLJUČAK / Conclusion

Potaknuti sve češćim ugrožavanjima sigurnosti brodova, od posade broda danas se traži da bude što bolje osposobljena i spremna odgovoriti na brojne sigurnosne prijetnje. Pomorska je industrija pronašla mehanizam za takve izazove - uvođenje i provedba sustava sigurnosne zaštite na brodu. Onakav kakav je, možda i nije idealan, ali ipak, donosi jednu dobru podlogu kojoj je cilj osigurati bolju sigurnost broda. Međutim, u svemu je tome i dalje najvažnija karika čovjek. On je nositelj svih akcija koje se u tu svrhu provode na brodu. U prilog tome trebamo znati da je od izuzetne važnosti da je takva osoba kvalitetno educirana, da takva osoba ima razvijenu svijest o sigurnosnoj zaštiti na brodu. Takva osoba mora biti sposobna da na osnovu opažanja oko sebe prepozna potencijalne opasnosti po brod i svoju okolinu. Ona mora biti svjesna da se njezinim djelovanjem i djelovanjem cijele posade možemo adekvatno zaštititi.

Mišljenja sam da će ovaj rad dati osnovne smjernice kako na brodu prepoznati potencijalne opasnosti te kako s njima postupiti. Iako smo svi svjesni činjenice da je jedna stvar znati kako nešto treba učiniti, a sasvim druga biti sposoban nešto pravilno učiniti, upravo je i cilj ovoga rada istaknuti razvoj vještina i sposobnosti s ciljem što bolje sigurnosne zaštite na brodu.

LITERATURA / References

- [1] International Ship & Port facility Security Code and SOLAS Amendments 2002., International Maritime Organization 2003., 4 Albert Embankment, London SE1 7SR
- [2] SOLAS, Consolidated edition 2009. International Maritime Organization, London, 2009.
- [3] SOLAS, Amendments 2001 and 2002, International Maritime Organization, London, 2003.
- [4] Guide to Maritime Security and the ISPS Code, 2012 Edition, International Maritime Organization, London, 2012.
- [5] Matthew Davies, A Booklet of Security techniques, Videotel, 84 Newman Street, London W1T 3 Eu
- [6] Len A. Holder Extra Master, M Phil, Training Consultant, Training and Assessment on board – Third Edition 2002., Witherby & Company Limited.
- [7] Pravila za statutarnu certifikaciju pomorskih brodova, Dio 31. – Sigurnosna zaštita broda, 2012. HRB., 01. listopada 2012. godine.
- [8] Uredba o sigurnosnoj zaštiti trgovačkih brodova i luka otvorenih za međunarodni promet,
- [9] <http://www.nn.hr/clanci/sluzbeno/2003/2685.htm>